

Sygn. akt II Ca 498/13

POSTANOWIENIE

Dnia 5 września 2013 r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy, II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Grażyna Kobus

Sędziowie: SO Aleksandra Żurawska

SO Jerzy Dydo

Protokolant: Agnieszka Ingram

po rozpoznaniu w dniu 5 września 2013 r. w Świdnicy

na rozprawie

sprawy z wniosku *L. Ś., M. Ś. i W. Ś.*

o zatwierdzenie uchylecia się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza po A. Ś.

na skutek apelacji wnioskodawców

od postanowienia Sądu Rejonowego w Kłodzku

z dnia 17 kwietnia 2013 r., sygn. akt I Ns 1794/12

postanawia:

oddalić apelację.

Sygn.akt II Ca 498/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy w Kłodzku I Wydział Cywilny oddalił wnioski W. Ś., L. Ś., M. Ś. o zatwierdzenie uchylecia się od skutków prawnych oświadczenia woli o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza po A. Ś..

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Spadkodawca A. Ś. zmarł 18 sierpnia 2012 r. w T..

W dniu 14 września 2012 r. wnioskodawczynie W. Ś., L. Ś. i M. Ś. złożyły przez notariuszem P. W., prowadzącym Kancelarię Notarialną w N., oświadczenia o przyjęciu - z dobrodziejstwem inwentarza - spadku po A. Ś., zmarłym 18 sierpnia 2012 r. (Rep. (...)).

W dniu 14 września 2012 r. notariusz P. W., prowadzący Kancelarię Notarialną w N., poświadczył, że spadek po A. Ś., zmarłym 18 sierpnia 2012 r. w T., nabyły z mocy ustawy wnioskodawczynie, tj. żona W. Ś. oraz córki L. Ś. i M. Ś. – każda po 1/3 części spadku z dobrodziejstwem inwentarza (Rep. (...)).

Postanowieniem z dnia 28 września 2012 r., sygn. akt I Ns 1304/12, Sąd Rejonowy w Kłodzku zlecił sporządzenie spisu inwentarza majątku spadkowego spadkodawcy A. Ś. Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym w Kłodzku, B. S.. Powyższe postanowienie stało się prawomocne 25 października 2012 r.

Spadkodawca A. Ś. popełnił samobójstwo. Wnioskodawczyni do chwili jego śmierci nie posiadała żadnych informacji o zobowiązaniach spadkodawcy, a w szczególności, czy posiada on długi, bowiem nie otrzymywał on od wierzycieli żadnych wezwań do zapłaty - ani drogą pocztową, ani osobiście, przy czym spadkodawca nigdy też nie informował o powyższym żadnej z wnioskodawczyń. Również po śmierci wyżej wymienionego spadkodawcy wnioskodawczyni nie otrzymała żadnych sygnałów świadczących o tym, że istnieją długi spadkowe.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy oddalił wnioski wnioskodawczyń uznając, że składając oświadczenie o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza nie działały one pod wpływem błędu w rozumieniu art.84 § 1 i 2 kc, nie zostały zatem spełnione przesłanki do uchylenia się od oświadczenia woli przewidziane w art.1019 § 1 kc. Sąd Rejonowy powołał się przy tym, na ugruntowany w orzecznictwie pogląd, że błąd, co do przedmiotu spadku występuje wówczas, gdy brak wiedzy o rzeczywistym stanie majątku spadkowego nie jest wynikiem braku staranności po stronie spadkobiercy, bądź błąd jest usprawiedliwiony okolicznościami sprawy. Nie jest błędem istotnym w rozumieniu art.1019 § 2 kc w związku z art.84 § 1 i 2 kc nieznanostwo przedmiotu spadku pozostająca w związku przyczynowym z niedołożeniem przez spadkobiercę należytej staranności w ustaleniu rzeczywistego stanu majątku spadkowego. Według Sądu Rejonowego z zeznań wnioskodawczyni wynika, że wiedziały one o braku długów spadkowych spadkodawcy, a obecnie chcą uchylić się od skutków swojego oświadczenia - woli o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza, aby uniknąć kosztów sporządzenia spisu inwentarza.

Od postanowienia Sądu pierwszej instancji wnioskodawczyni złożyły apelację zarzucając:

- rażące naruszenie prawa procesowego, a to art.1019 § 1 kpc wskazanego przez Sąd, jako podstawę prawną zaskarżonego postanowienia z uwagi na to, że w Kodeksie postępowania cywilnego nie istnieje tak oznaczony przepis, a istniejący art.1019 kpc nie może dotyczyć przedmiotowej sprawy;

- rażące naruszenie prawa materialnego, a to art.1019§ 1 kc przez jego niewłaściwą wykładnię i zastosowanie w sprawie, na co wskazuje powołana w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia orzecznictwo SN.

W apelacji wnioskodawczyni nie zawarły wniosków apelacyjnych, ale z treści uzasadnienia można wnioskować, że chodziło im o zmianę zaskarżonego postanowienia i zatwierdzenie ich oświadczeń o uchylenie się od skutków oświadczeń woli o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza.

Sąd Okręgowy zważył:

Apelacja jest bezzasadna.

Jakkolwiek Sąd Rejonowy w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia, jako podstawę prawną rozstrzygnięcia błędnie przytoczył przepis art.1019§ 1 kpc, którego jak trafnie zarzuciły wnioskodawczyni w Kodeksie postępowania cywilnego nie ma, to jednak nie może ulegać żadnej wątpliwości, że „błąd” Sądu był oczywistą omyłką pisarską. Z treści, bowiem uzasadnienia wynika, że Sądowi Rejonowemu chodziło o przepis art. 1019 § 1 kc. W tej sytuacji zarzut naruszenia przez Sąd przepisu „art.1019§ 1 kpc” jest oczywiście bez znaczenia dla oceny prawidłowości rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji.

Nietrafny jest zarzut apelacji naruszenia przez Sąd Rejonowy przepisu art.1019 § 1 kc. Przepis ten stanowił podstawę prawną żądania wniosków i prawidłowo został wskazany przez Sąd Rejonowy, jako podstawa rozstrzygnięcia. Zarzut wnioskodawczyń, choć nieprawidłowo wyartykułowany w istocie dotyczył naruszenia przez Sąd Rejonowy przepisu art. 84 § 1 i 2 kc.

Przepis art.84 § 1 kc określa dwie pozytywne i niezbędne przesłanki błędu w znaczeniu prawnym i musi być to błąd co do treści czynności prawnej i musi być błędem istotnym. Błędem jest niezgodne z rzeczywistością, wyobrażenie o czynności, (tak SN w orzeczeniach z 21.02.1973r III CRN 415/72 OSNCP 1/74 poz.10, z dnia 24.01.1974r II CR 761/73 OSPiKA 11/75 poz.238, z dnia 31.08.1989r III PZP 37/89 OSNCP 9/90 poz.108). Błąd w znaczeniu wady oświadczenia woli, o jakim mowa w art. 84§ 1 kc jest określany w doktrynie, jako błąd postrzegania, w odróżnieniu od błędu przewidywania i wnioskowania, które należą do sfery motywacyjnej podejmowanej czynności prawnej tworzą pobudkę, pod wpływem, której wyrażone zostało oświadczenie woli uznane następnie przez oświadczonego za „błąd”, gdy okazało się, że oświadczenie nie osiągnęło zamierzonego i przewidywanego celu. Znaczenie prawne, a więc możliwość uchylenia się do skutków oświadczenia woli ma tylko błąd, co do treści czynności prawnej polegający na fałszywym wyobrażeniu o właściwościach przedmiotu transakcji, a nie pobudka.

W przedmiotowej sprawie wnioskodawczynie nie pozostawały pod wpływem błędu, co do treści czynności prawnej, tj. wiedziały, że składają oświadczenie o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza. Z ich zeznań oraz treść samego wniosku wynika, że nie miały żadnych racjonalnych podstaw do przyjęcia, że zmarły spadkodawca pozostawił długi. Złożyły oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza – jak napisały we wniosku – „na wszelki wypadek za poradą osób trzecich”. Przyczyną złożenia przez nie oświadczenia o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza była, zatem określona motywacja – pobudka, która nie ma prawnego znaczenia dla oceny istnienia błędu. Wnioskodawczynie nie wiedziały jedynie, że oświadczenie o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza powodują konieczność sporządzenia spisu inwentarza, co łączy się z określonymi kosztami. Brak tej wiedzy nie ma jednak związku z treścią oświadczenia woli o przyjęciu spadku i nie może być obecnie podstawą do uchylenia się od skutków oświadczenia woli.

Reasumując stwierdzić należy, że Sąd Rejonowy prawidłowo oddalił wnioski wnioskodawczyń, ponieważ składając oświadczenie woli o przyjęciu spadku z dobrodziejstwem inwentarza nie działały one pod wpływem błędu w rozumieniu art., 84 § 1 i 2 kc.

Z powyższych względów apelacja podlegała oddaleniu na podstawie art.385 kpc w związku z art. 13 § 2 kpc.